

Områdets navn

Glitre

Referansedata

Fylke: Akershus

Kommune: Nittedal

Registrant: Frode Løset

Dato feltreg: 11.10.2011

Kartblad: 1915-3

UTM-sentralpunkt: Ø 0271343 N 6671934

Vegetasjonssone: Mellomboreal

sone/Sørboreal

Areal: 373 daa

Høyde over havet: 220-395 moh.

Naturverdi: Regionalt verdifullt **

Friluftsverdi: Skog 2,71, landskap 1,91 og

opplevelse 9

Sammendrag

Forslaget omfatter en del av dalsiden øst for Hakadal kirke i Nittedal kommune. Området grenser i sør til Glitrelinnikken og området går opp i 395 moh. ved Oppegårdskollen i øst. Det foreslåtte området omfatter en dal (Djupdalen) med tilhørende vestvendt dalside.

Området ligger i ytterkant av Romerikskomplekset med mye granitt. Det ligger i et område med innslag av kambrosiluriske bergarter med skifter og kalkstein.

Granskoger med lågurtpreg og høgstaudepreg dominerer i Djupdalen og i de rikeste skogpartiene ellers. I enkelte partier langs bekken i Djupdalen er det gråor/heggeskog. Blåbærgranskog dominerer i de østlige deler av området sammen med mindre partier av kalklågurtskog i den vestvendte dalsida NØ for Glitre. Riksumpskog er påvist som en egen naturtype i nordre del. Bærlýngskog dominert av furu finnes på de mer grunnlendte partiene i SØ og Ø. Det er også noe hasselkratt i øst samt rasmark. Det er stor variasjon av vegetasjonstyper innenfor et begrenset areal. I deler av området i SØ er vegetasjonen tydelig påvirket av kalkrik grunn med flere typiske arter knyttet til baserik jord og med et feltsjikt med lite lyngarter. Gran er dominerende treslag. Typisk for området er likevel en betydelig andel av furu, bjørk og osp i tresjiktet. Andre påviste treslag er: Hassel, ask, alm, gråor, svartor, selje, rogn, hegg, einer og leddved. I tillegg finnes flere forekomster av barlind (VU) i den vestvendte lia NØ for Glitre.

Hoveddelen av området består av eldre granskog med alder 100 til 120 år på middels eller høy bonitet. Det finnes mange store grantrær med brysthøydediameter over 50 cm, enkelte opptil 80 cm. Det finnes også furuer opptil 40 cm og enkelte områder med store osper. Det er særlig innslag av storvokste furer i SØ der det er flere bestand som er mer enn 100 år. Den gamle granskogen i Djupdalen er hovedsakelig åpen og lite sjiktet, mens barblandingsskogen i øst er mer sjiktet med furu, bjørk og gran samt innslag av edlere treslag. Det er generelt lite død ved i området. Læger av gran er stort sett lite til middels nedbrutt. Det finnes også noe stående død ved. Områder med yngre skog finnes på mindre parseller i nordre del og i midtre del. Hovedinntrykket er likevel at det foreslåtte området består av eldre og gammel skog. Det er funnet få rødlistede arter tilknyttet død ved.

Fem kjerneområder er utskilt fra Glitre-området. Gammel beitemark, rik sumpskog, kalkskog og to lokaliteter med gammel barskog.

Samlet verdi for området er satt til regionalt verdifullt (**). Selv om det er lite i areal, er det nokså rikt på kalkkrevende arter, det har flere hensynskrevende vegetasjonstyper og noen rødlistede arter. I forhold til mangler ved barskogsvernet oppfyller området mangler knyttet til rikere skogtyper som kalkskog, lågurtskog, høgstaudegranskog og riksumpskog i mellomboreal sone. Området er lite i areal og det oppfyller ikke målene knyttet til større forekomster av gammelskog under naturlig dynamikk eller områder med store og viktige forekomster av rødlistearter. Området vurderes likevel som rikt vegetasjonsmessig og det er trolig få tilsvarende områder igjen med en slik variasjon i vegetasjonstyper i regionen.

Feltarbeidet

Feltarbeidet ble gjennomført 11.10.2011 i pent vær. Området anses tilfredsstillende dekket.

Tidspunktet var noe seint for å få et fullstendig bilde av karplantefloraen.

Utvelgelse av området.

Området er foreslått av Naturvernforbundet i Oslo og Akershus (2011). Begrunnelsen er blant annet at lokaliteten er et lett tilgjengelig og spennende eventyrskogområde med grov granskog og bekkejuv.

Friluftsverdier

Området ligger nord for kulturlandskapet ved Hakadal kirke og like inntil Glitrelinikken. Det er en offentlig friluftsparkering ved innkjøringen til Glitre, like nord for undersøkelsesområdet. Herfra går det en merka sti og skiløype på vestsida av Djupdalen mot Store Øyungen. Innenfor verneforslaget går flere mye brukte stier gjennom østre deler av området i retning Oppegårdskollen. Denne delen består av en slak, vestvendt dalside med fint turterreng. Den østre delen synes å være mye brukt og området må karakteriseres som et viktig nærområde. Området brukes også til orientering da det hang tur-orienteringsposter ute under befaringen. I selve Djupdalen går det ingen tydelige stier, men det er rester etter en gammel hestevei langs bekken i dalbunnen. Det går en skogsbilvei øst for verneforslaget. Denne går fra Kirkeby i hoveddalføret, videre nordover lia øst for Oppegårdskollen og nordover i Romeriksåsene.

Området ligger nært større befolkningsområder i Nittedal og er lett tilgjengelig for allmennheten på vei helt fram til verneforslaget. Lokaliteten ligger kloss inntil Glitrelinikken. Det ligger i tillegg en barnehage inntil verneforslaget.

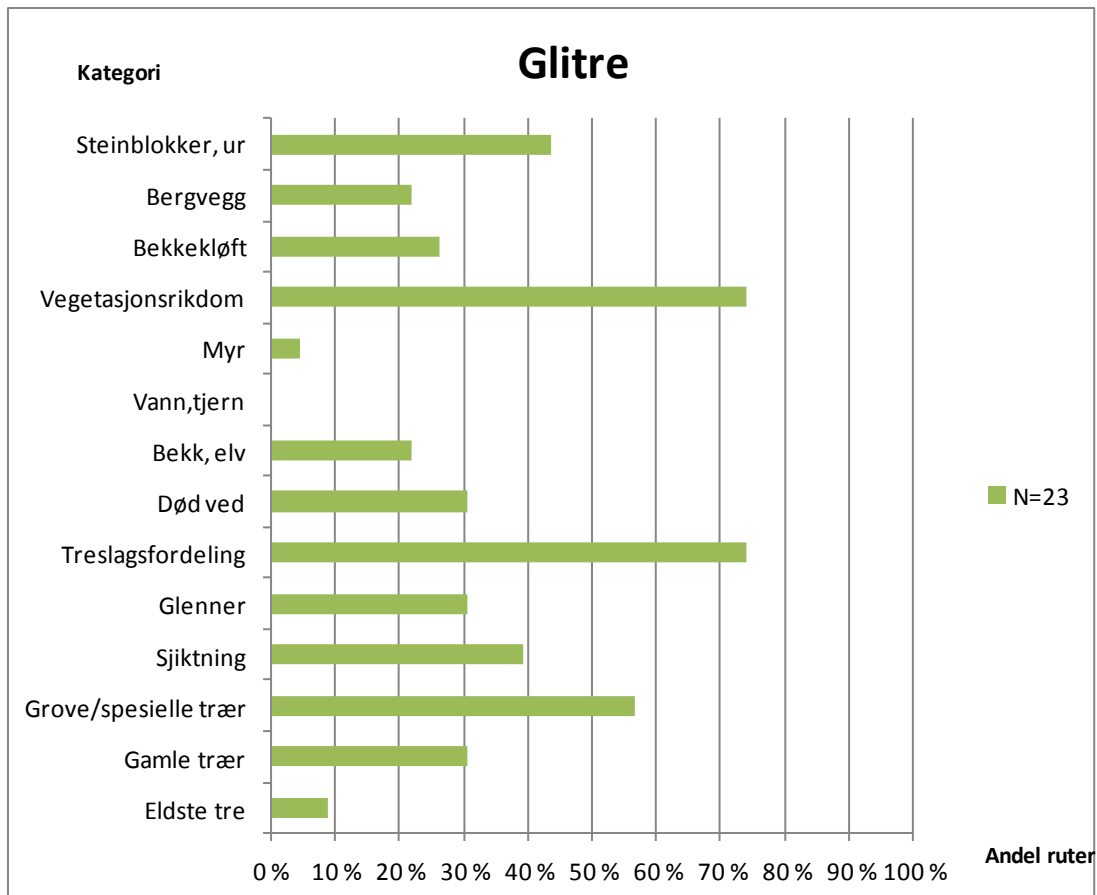
Potensialet for naturopplevelsen knyttet til skogverdiene og den gamle skogen vurderes som god all den tid området har svært god tilgjengelighet og tydelig er i utstrakt bruk. Furuskogen langs de mye benyttede stiene i øst er åpen og lettgått. Det er ingen utsiktspunkter innenfor undersøkelsesområdet, men det går stier i østkanten av området opp til Oppegårdskollen 437 moh.

Verdisetting etter rutenettmetoden

23 ruter er undersøkt. Området scorer nokså høyt på skogelementer (2,71), middels på landskapselementer (1,91) og middels høyt på opplevelseselementer (9). Ca 30 % av rutene har score på gamle trær og 57 % på grove og spesielle trær. 30 % har score på død ved. Hele 74 % av rutene har score på treslagsfordeling, noe som skyldes at furu og gran inngår i stor del av skog i tillegg til at større lauvtrær er nokså vanlig. Metoden indikerer at området er svært variert i forhold til treslagsblanding, men at det er begrenset med død ved. 40 % av rutene har sjikta bestand, 30 % har glenner. Dette indikerer en stedvis åpen skog.

Når det gjelder landskapselementer er det lav score på våte elementer; myr, vann og bekk, mens vegetasjonselementet scorer hele 74 %. Dette utgjøres av lågurtgranskog, høgstaudegranskog, riksumpskog og kalkskog, noe som indikerer et rikt naturgrunnlag. Det er også nokså høy score på bekkekløfter, bergvegger og særlig steinblokker og ur. Utslaget på bekkekløfter skyldes at det, i tillegg til at deler av Djupdalen gir score på dette elementet, er en del mindre daldrag som gir utslag her.

Opplevelsesverdien målt i rutenettmetoden gir god score tatt i betraktning at området er svært lite. Det er topografisk variert og betydelige deler av området inneholder registrerte, viktige naturtyper. Det scorer også høyt på antall vegetasjonstyper. Området er lite og scorer derfor lavt på stier og utsiktspunkter og det gir ikke score på kulturminner. En viktig kvalitet som ikke kommer fram gjennom metodikken, er områdets svært gode tilgjengelighet for store befolkningsgrupper.

Figuren viser andelen av kriteriesettene for skogelementer og landskapselementer som er oppfylt innenfor 10 daa ruter i undersøkelsesområdet. N = 23.

Naturverdier

Tidligere undersøkelser

Det er registrert mange ulike treslag og flere kalkkrevende urter av Naturhistorisk museum i 1960 og 1967 (www.artsdatabanken.no). Området er tidligere undersøkt i 2000 i forbindelse med naturtypekartleggingen i Nittedal (Fjeldstad et. al 2002) der det ble kartlagt 4 ulike områder med naturtyper innenfor undersøkelsesområdet. Det er registrert nøkkelbiotoper i området og data fra dette er brukt inn i naturtypekartleggingen.

Beliggenhet

Forslaget omfatter en del av dalsiden øst for Hakadal kirke i Nittedal kommune. Området grenser i sør til Glitrelinikken og området går opp i 395 moh. ved Oppegårdskollen i øst.

Naturgrunnlag

Topografi

Det foreslåtte området omfatter en dal (Djupdalen) med tilhørende vestvendt dalside.

Djupdalen er det dominerende landskapselementet i området der bekken renner gjennom øvre del av verneforslaget, videre sydovert forbi Glitrelinikken. Langs bekkens sørside er det partier med rasmark. Den nedre delen omfatter den vestvendte dalsida av Oppegårdskollen. Djupdalen med dalsider utgjør den nordlige halvdel av området. I dalsidene, er det mye steinurer og blokkfelt i øst. Det er svært lite myr i området og ingen tjern. I dalsidene syd for Djupdalen er det enkelte smådaler med bergvegger og noe blokkmark. Det er lite steinblokker.

Geologi

Området ligger i ytterkant av Romerikskomplekset med mye granitt. Det ligger i et område med innslag av kambrosiluriske bergarter med skifter og kalkstein (www.ngu.no). Jordsmonnet er hovedsakelig grunnlendt bortsett fra deler av Djupdalen.

Vegetasjonssone

Området ligger i grensen mellom sørboreal og mellomboreal sone (Moen 1998). Seksjon: Overgangen mellom svakt oseanisk seksjon (Mb-O1) og Sb-OC overgangseksjon.

Vegetasjon og treslagsfordeling

Granskoger med lågurtpreg og høgstaudepreg dominerer i Djupdalen og i de rikeste skogpartiene ellers. I enkelte partier langs bekken i Djupdalen er det gråor/heggeskog. Blåbærgranskog dominerer i de østlige deler av området sammen med mindre partier av kalklægurtskog i den vestvendte dalsida NØ for Glitre. Riksumpskog er påvist som en egen naturtype i nordre del. For øvrig er det svært lite myr i området. Bærlyngskog dominert av furu finnes på de mer grunnlendte partiene i SØ og Ø.

Det er også noe hasselkratt i øst samt rasmark. Det er stor variasjon av vegetasjonstyper innenfor et begrenset areal. I deler av området i SØ er vegetasjonen tydelig påvirket av kalkrik grunn med flere typiske arter knyttet til kalk og med et feltsjikt med lite lyngarter.

Gran er dominerende treslag. Typisk for området er likevel en betydelig andel av furu, bjørk og osp i tresjiktet. I høgstaudegranskogen og lågurtgranskogen forekommer til dels store dimensjoner av gran både like inntil Glitrelinikken i sør og i Djupdalen. Innslaget av furu er betydelig i dalsida i SØ, mens furu stort sett mangler i resten av undersøkelsesområdet. Store osper finnes spredt i området og i et tettest bestand NØ i området. Noen større seljer og spisslønn forekommer i rasmark i dalbunnen. Andre påviste treslag er: Hassel, ask, alm, gråor, svartor, selje, rogn, hegg, einer og leddved. I tillegg finnes flere forekomster av barlind (VU) i den vestvendte lia NØ for Glitre.

Karakteristiske trekk ved karplantefloraen

I nord finnes et område med naturbeitemark med typiske arter som marinøkkel, storblåfjær og prikkperikum (Fjeldstad et. al 2002).

SØ del av området framstår som rik lågurtskog på noe baseholdig grunn. Blant registrerte arter er tysbast, breiflangre, blåveis, jordbær, tepperot, trollbær, knollerteknapp, fagerklokke, nikkevintergrønn og blodstorkenebb.

I den kartlagte riksumpskogen NV for Djupdalen er det gran, svartor, bjørk ask (NT) og gråor. Av karplanter er det bl.a. registrert vendelrot, soleihov, sumphaukeskjegg, kvitbladtistel, bekkekarse og gulstarr (Fjeldstad et al. 2002).

Skogstruktur, påvirkning

Hoveddelen av området består av eldre granskog med alder 100 til 120 år på middels eller høy bonitet. Det finnes mange store grantrær med brysthøydiameter over 50 cm, enkelte opptil 80 cm. Det finnes også furuer opptil 40 cm og enkelte områder med store osper. Det er særlig innslag av storvokste furer i SØ der det er flere bestand som er mer enn 100 år.

Den gamle granskogen i Djupdalen er hovedsakelig åpen og lite sjiktet, mens barblandingsskogen i øst er mer sjiktet med furu, bjørk og gran samt innslag av edlere treslag. Det er generelt lite død ved i området, bortsett fra i nordre delen av Djupdalen, i NØ ved registrert naturtype og i enkelte partier i den vestvendte dalsida midt i området. Læger av gran er stort sett lite til middels nedbrutt. Det finnes også noe stående død ved i NØ del der en smal tarm med gammel granskog er omgitt av ungskog der en del av de eldre trærne er blåst ned.

Områder med yngre skog finnes på mindre parseller i nordre del og i midtre del. Hovedinntrykket er likevel at det foreslåtte området består av eldre og gammel skog. Området grenser mot yngre skog i V, N og Ø og mot gammel, storvokst granskog i S ved Glitreklubben. Denne storvokste granskogen går over i mer blandingsskog med storvokste furuer i østre del av verneforslaget. Det ble ikke registrert tekniske inngrep. NØ i området er det satt opp et jakttårn. En eldre hestevei følger bekken gjennom deler av Djupdalen. Det finnes også en hestevei øst i området. Det er ingen nye traktorveier som krysser området.

Endring i naturtyper

Det er tidligere registrert 4 naturtyper i området. Disse beholdes. Området NØ for Glitreklubben har typiske indikatorarter på kalkrik skog og det er avmerket en ny naturtype med kalkrik granskog i dette området.

Artsmangfold

Det er tidligere registrert et stort antall arter i området i forbindelse med naturtypekartlegging (Fjeldstad et al 2002) og av Naturhistorisk museum. Det er få rødlistede arter, men flere kalkkrevende arter. I den vestvendte lia er det flere forekomster av barlind (VU).

Signalartene duftskinn (NT) og granrustkjuke ble registrert på et granlæger i NØ del av området. Forekomst av disse signalartene, kan tyde på at kontinuiteten i området har økt siden forrige registrering for ca. 10 år siden. Potensialet for en videre økning av arter knyttet til død ved er god. Av andre sopparter ble ospeildkjuke og stor ospeildkjuke registrert på flere av ospene i NØ.

Det er registrert naturtyper som rik sumpskog, naturbeitemark og kalkskog i tillegg til gammel barskog samt vegetasjonstyper som høgstaudegranskog, lågurtgranskog og innslag av gråor-heggeskog.

Kjerneområder

Nummerering henviser til kartet.

1. Djupdalen N

Naturtype: Gammel beitemark

BM-verdi: B

Areal: 10 daa

UTM: Ø 0271229 N 6672419

Hoh: 370-380 m.

Lokaliteten er kartlagt av Fjeldstad et al. (2002). Området utgjør et åpent område med naturbeitemark. Vegetasjonstypen er frisk tørrengvegetasjon på baseholdig grunn som dekker 10 da i nordre ende av undersøkelsesområdet. Den mest sjeldne arten påvist var marinøkkel. For øvrig ble det påvist storblåfjær, prikkperikum, sauesvingel, kattefot, tveskjeggveronika samt noen beitemarkssopper. Verdi viktig.

2. Djupdalen NV

Naturtype: Rik sumpskog
 BM-verdi: B
 Areal: 15 daa
 UTM: Ø 0271271 N 6672304
 Hoh: 360 m.

Lokaliteten er kartlagt av Fjeldstad et.al (2002). Sumpskog NV for Djupdalen. I sumpskogen inngår gran, svartor, bjørk, ask(NT) og gråor. Det er lite død ved, men noen yngre læger. Det er registrert en rekke karplanter og moser. Rik ugrøftet sumpskog settes til verdi viktig.

3. Djupdalen NØ

Naturtype: Gammel barskog, utforming gammel granskog
 BM-verdi: C
 Areal: 13 daa
 UTM: Ø 0271408 N 6672360
 Hoh: 385 m.

Lokaliteten er beskrevet av Fjeldstad et.al (2002) og supplert av Sweco (2011). Vegetasjonstypen er lågurtgranskog med mye eldre osper og med noen yngre granlæger. Det er en god del læger av gran, middels til lite nedbrutt. Området er omgitt av eldre hogstflater. Det er en liten våtmark like nord for lokaliteten med sennegrass, gulstarr, elvesnelle og mannasøtgras. I 2011 ble det påvist duftskinn (NT) og signalarten granrustkjuke på lokaliteten, noe som vitner om økt kontinuitet.

4. Djupdalen S

Naturtype: Gammel barskog, utforming gammel granskog
 BM-verdi: B
 Areal: 140 daa
 UTM: Ø 0271601 N 6672171
 Hoh: 270-350 m.

Lokaliteten er beskrevet av Fjeldstad et.al (2002) og supplert av Sweco (2011). Den omfatter de sentrale deler av Djupdalen. Området er bratt og bergvegger og rasmark finnes. Området grenser mot hogstflater i N og Ø. Den registrerte naturtypen har innslag av høgstaudegranskog og gråor-heggeskog i dalbunnen, lågurtgranskog og blåbærgranskog i dalsidene. Det ble registrert noe død ved av gran, hovedsakelig lite nedbrutt. Det er mye gran med til dels store dimensjoner. Gran med brysthøydiameter opptil 80 cm er registrert. Det er tidligere registrert et høyt antall både karplanter og moser i området. Av trær er det registrert gran, ask, alm, hassel, lønn, gråor, osp, selje, bjørk, rogn, hegg, einer, furu, leddved og barlind. Området gis verdien B, viktig.

5. Glitre NØ

Naturtype: Kalkskog, utforming frisk kalkfuruskog.
 BM-verdi: B
 Areal: 41 daa
 UTM: Ø 0271514 N 6671176
 Hoh: 350 m.

Området er kartlagt av Sweco 2011. Det omfatter deler av den vestvendte dalsida NØ for Glitreklinikken. Det er innslag av flere kalkkrevende arter og det er lite lyngvegetasjon. Området har blandingsskog med gran og furu som dominerende treslag, men det er også betydelige innslag av andre trær som selje, osp, bjørk, ask(NT), rogn og barlind (VU). Typiske arter i feltsjiktet er vårerteknapp, blodstorkenebb, tysbast, breiflangre, rødflangre, kantkonvall, liljekonvall og blåveis. Avgrensningen er noe usikker pga. at det var seint i feltsesongen og karplantefloraen var nokså redusert. Området framstår som middels rikt med innslag av mange kalkkrevende arter og gis verdien B, viktig.

Tabell: Artsfunn fra Glitre (1= Djupdalen N, 2= Djupdalen NV, 3= Djupdalen NØ, 4= Djupdalen S, 5= Glitre NØ)

Norsk navn	Vit. navn	Rødlistestatus	Antall lokaliteter	Kilde	Funnet
Barlind	<i>Taxus baccata</i>	VU	2	Sweco 2011	4,5
Ask	<i>Fraxinus excelsior</i>	NT	Flere	Fjeldstad et.al 2002 Sweco 2011	4,5
Alm	<i>Ulmus glabra</i>	NT	Flere	Fjeldstad et.al 2002 Sweco 2011	
Duftskinn	<i>Cystostereum murrayii</i>	NT	2	Sweco 2011	3, samt utenom
Ospeildkjuke	<i>Phellinus tumulae</i>	LC	1	Fjeldstad et.al 2002 Sweco 2011	3
Stor ospeildkjuke	<i>Phellinus populicola</i>	LC	1	Fjeldstad et.al 2002	3
Granrustkjuke	<i>Phellinus ferrugineofuscus</i>	LC	1	Sweco 2011	3
Gammelgranslav	<i>Lecanactis abietina</i>	LC		Fjeldstad et.al 2002	3
Gubbeskjegg	<i>Alectoria sarmentosa</i>	LC		Sweco 2011	1,2
Blodstorkenebb	<i>Germanium sanguineum</i>	LC		Artskart 1967	5
Breiflangre	<i>Epipactus helleborine</i>	LC	2	Sweco 2011	5

Arrondering og avgrensning

Selv om området er arealmessig lite, har det en grei arrondering med grenser mot yngre skog og er uten tekniske inngrep som traktorveier, hytter, bilveger eller kraftledninger. Grensene i syd omfatter ikke den sydligste delen av lågurtskogen helt inntil Glitre. Grantrærne her har store dimensjoner og det er variert topografi med små kløfter og bergvegger. Dette området foreslås å inngå både pga. biologiske kvaliteter og at det gir bedre arrondering.

Vurdering og verdisetting

Tabell: Kriterier og verdisetting for kjerneområder og totalt for Glitre. Ingen stjerner (0) betyr at verdien av kriteriet er fraværende eller ubetydelig. Strek (-) betyr ikke relevant. Se ellers kriterier for verdisetting i metodekap.

Navn	Urørthet	Størrelse	Topograf. variasjon	Vegetasjon. variasjon	Arrondering	Arts-mangfold	Rike - veg. typer	Død ved mengde	Død ved kontinuitet	Treslagsfordeling	Gamle lauvtrær	Gamle bartrær	Samlet verdi
Hele området	**	*	**	***	**	**	***	**	*	***	**	**	**
1. Djupdalen N	**	*	*	**	*	*	***	0	0	*	*	*	**
2. Djupdalen NV	**	*	*	**	*	*	***	*	*	**	*	*	**
3. Djupdalen NØ	**	*	*	*	*	*	*	**	**	**	**	**	*
4. Djupdalen S	**	*	**	**	**	**	**	**	*	**	*	**	**
5. Glitre NØ	**	*	*	**	*	**	***	*	*	***	*	*	**

Samlet verdi for området er satt til regionalt verdifullt (**). Selv om det er lite i areal, er det nokså rikt på kalkkrevende arter, det har flere hensynskrevende vegetasjonstyper og noen rødlistede arter. I forhold til mangler ved barskogsvernet (Framstad et.al 2003), oppfyller området mangler knyttet til rikere skogstyper som kalkskog, lågurtskog, høgstaudegranskog og riksumpskog i mellomboreal sone. Området ligger imidlertid på grensen mellom mellomboreal og sørboreal sone. Området er lite i areal og det oppfyller ikke målene knyttet til større forekomster av gammelskog under naturlig dynamikk eller områder med store og viktige forekomster av rødlistearter. Området vurderes likevel som rikt

vegetasjonsmessig og det er trolig få tilsvarende heterogene områder igjen med en slik variasjon i vegetasjonstyper i regionen.

Referanser

Fjeldstad, H., Gaarder, G. og Homble, K. 2002. Biologisk mangfold i Nittedal kommune. Miljøfaglig Utredning Rapport. 2002:9. 1-43.

Framstad et.al. 2003. Prioriterte mangler ved skogvernet. NINA oppdragsmelding

NOA 2011. Verneplan II for Eventyrskoger. Notat 34 s.

Nettadresser:

www.artsdatabanken.no

www.naturbase.no

www.skogoglandskap.no

www.ngu.no

www.riksantikvaren.no

Bilder fra området

Naturbeitemark nord i området. Foto: Frode Løset, Sweco Norge AS

Fra lokalitet 3 i NØ del av Djupdalen med gammel granskog og forekomst av granrustkjuke og duftskinn. Foto: Frode Løset, Sweco Norge AS

I den vestvendte lia nord for Glitre er det er rikt innslag av ulike lauvtreslag. Foto: Frode Løset, Sweco Norge AS

Kalkrik skog øst i området med innslag av orkideen breiflangre.
Foto: Frode Løset, Sweco Norge AS

En av de mye brukte stiene SØ i området. Blandingsskog med storvokste furuer. Foto: Frode Løset, Sweco Norge AS

Glitreli er et populært nærfriluftsområde. Her med turorienteringspost like NØ for Glitrelinikken. Foto: Frode Løset, Sweco Norge AS

Området grenser mot ei større hogstflate i nordøst. Djupdalen i forkant med et lite åpent område med naturbeitemark helt i bakgrunnen. Foto: Frode Løset, Sweco Norge AS

Storvokst lågurtgranskog like nord for Glitreklinikken. Foto: Frode Løset, Sweco Norge AS

Glitreli

Areal

378daa

Naturverdi **

